

Ēnu ekonomika no uzņēmēju skatu punkta: cēloņi un risinājumi

Jānis Butkevičs
LTRK Politikas nodaļas vadītājs
2010.gada 1.oktobris

Latvijas Tirdzniecības
un rūpniecības kamera

Latvijas uzņēmēju balss
kopš 1934.gada!

levads: no uzņēmēju sarunām

1. “Godīgi maksājot visus nodokļus nevaru konkurēt, jo puse no tirgus dalībniekiem ir pelēkajā zonā”
2. “Viņi [valsts pārvalde] tikai sola, ka uzņēmējiem dzīve būs vieglāka, bet mūsos klausīties negrib!”
3. “Viņi [valsts pārvalde] tāpat izšķērdēs nodokļos samaksāto naudu!”

LTRK Uzņēmēju plāns 2010: ko uzņēmēji sagaida no valsts?

Priekšnosacījumus konkurētspējīgai komercdarbībai **“baltajā” zonā, kas ietver:**

- caurspīdīgu, prognozējamu, starptautiski konkurētspējīgu uzņēmējdarbības vidi;
- uzņēmējiem draudzīgu nodokļu sistēmu un administrāciju;
- zemu korupcijas līmeni valstī;
- efektīvu un nerepresīvu uzraudzības / administrācijas sistēmu;
- uzticēšanās pārvaldītāju un pārvaldāmo starpā, t.sk. konstruktīvu dialogu starp uzņēmējiem un valsti.

Caurspīdīgums?

- Uzņēmējiem aktuālu jautājumu virzība MK steidzamības kārtībā bez saskaņošanas ar uzņēmēju organizācijām;
- Uzņēmēju organizāciju ierobežotā līdzdalība/informēšana valdības dialogā ar SVF/EK;
- Nav lobija regulējuma- nav noteikumu uzņēmēju līdzdalībai lēmumu pieņemšanā.

Prognozējamība?

- Kādi budžeta fiskālās konsolidācijas pasākumi tiks veikti pieņemot 2011.g. budžetu?
- Kādas izmaiņas skars nodokļus 2011.-2013.gadā?
- Vai valsts sniegs īpašu atbalstu atsevišķām nozarēm, un ja sniegs- kas notiks ar pārējām?
- Vai Latvijā tiks ieviests eiro 2014.gadā, un ja tiks - ko tas mums maksās?
- **Secinājums: “sliktās ziņas” – pēc vēlēšanām**

Starptautiski konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide?

- Latvija Pasaules Bankas *Doing Business* reitingu skalā - **Nr.27** (starp 189 valstīm)
- *Global Competitiveness Report* – **Nr.70** (starp 139 valstīm)
- GCR 2010 galvenie šķēršļi uzņēmējdarbībai:
 - Nodokļu regulējums un likmes;
 - Neefektīva valsts pārvaldība;
 - Korupcija;
 - Politiskā nestabilitāte;
 - Finanšu resursu nepieejamība.

Uzņēmējiem draudzīga nodokļu sistēma un administrācija

- Augsti darba spēka nodokļi nestimulē uzņēmēju pāreju no “pelēkās” zonas uz “balto”
- Cīņa ar PVN shēmām – cīņa ar sekām; pietrūkst politiskās gribas veikt būtiskas reformas PVN administrēšanā
- Nav skaidras vidēja termiņa nodokļu politikas + bieža nodokļu regulējuma maiņa neveicina uzticēšanos valsts pārvaldei

Zems korupcijas līmenis valstī?

- Transparency International 2009: Latvija ir Nr. 56 (starp 180 valstīm), Nr. 22 starp ES valstīm
- korupcija: publisko resursu ļaunprātīga izmantošana privāta labuma gūšanai
- Samazināts finansējums publiskajiem iepirkumiem = asāka cīņa starp uzņēmējiem = korupcijas risks publiskajos iepirkumos

Efektīva un nerepresīva kontroles / administrācijas sistēma

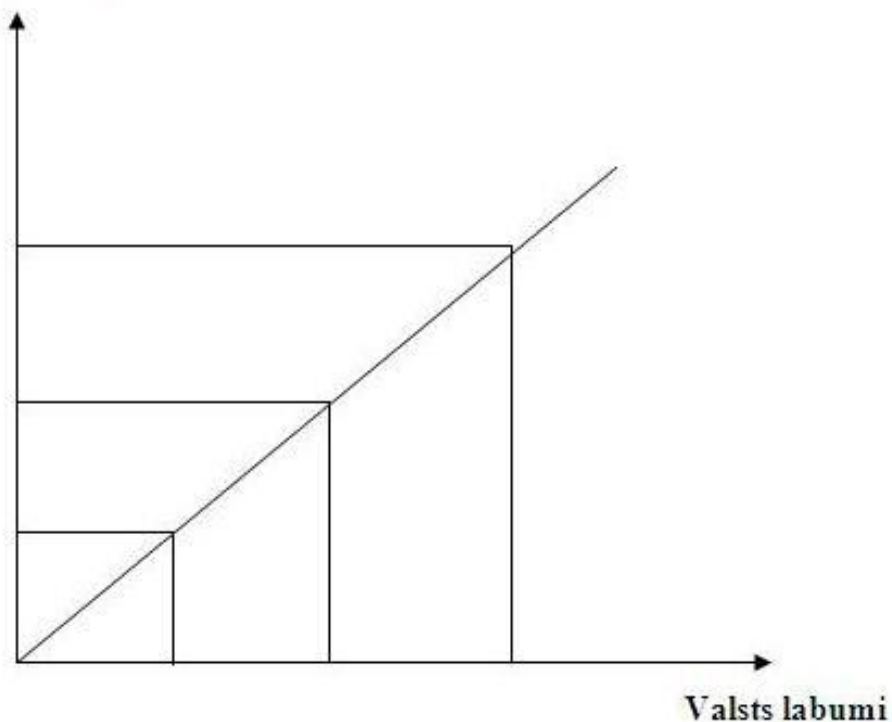
- 59 valsts publiskas personas, ar kurām uzņēmējs saskaras komercdarbībā
- Prasību izpildei komersantiem rodas nesamērīgi augstas izmaksas = korupcijas risks
- Gadiem ilgais tiesvedības process nenodrošina administratīvo procesu “saprātīgā” termiņā
- Neefektīva publisko iepirkumu kontroles sistēma

Uzticēšanās pārvaldītāju un pārvaldāmo starpā

Starts: visi uzņēmēji ir “balti”!

Uzņēmuma izaugsme

Uzdevumi jaunajai valdībai (I)

- Ieklausīties uzņēmējos = kopīgi meklēt izeju no ēnu ekonomikas, t.sk. ieviest jau pieņemtos pasākumus
- Lēmumu pieņemšanas caurspīdīgums = pieņemt lobēšanas regulējumu
- Lielāku prognozējamību = dialogs par valsts budžeta veidošanu 2011.g., t.sk. nodokļu izmaiņām

Uzdevumi jaunajai valdībai (II)

- Vidēja termiņa nodokļu politikas pamatā – pozitīva ietekme uz Latvijas uzņēmējdarbības vidi un ilgtspējīgu attīstību, t.sk:
 - a) PVN reversās nomaksas ieviešana = PVN shēmu “inde”;
 - b) darbaspēkam piemērojamo nodokļu samazināšana = samazinās “aplokšņu” algas;
 - c) UIN atvieglojumu/atlaižu saglabāšana un jaunu piemērošana = netiek mākslīgi samazināta peļņa.

Uzdevumi jaunajai valdībai (III)

- Starptautisku konkurētspēju = sadarbībā īstenot mērķtiecīgus pasākumus, kas palielinās Latvijas / uzņēmēju konkurētspēju un uzlabos uzņēmējdarbības vidi (*Doing Business* un *GCR*)
- Pilnvaras IUB piemērot administratīvos sodus par pārkāpumiem publiskajos iepirkumos = samazinās valsts mantas izšķērdēšanas riski
- Izstrādāt valsts “labumu grozu” uzņēmējiem, kas stimulētu dalību legālajā ekonomikā un priekšzīmīgu saistību izpildi pret valsti

Paldies par uzmanību!

Jānis Butkevičs

e-pasts: janis.butkevics@chamber.lv

Latvijas Tirdzniecības
un rūpniecības kamera

Latvijas uzņēmēju balss
kopš 1934.gada!